

PŘERUŠENÉ JARO – JARO JE TADY

Milan Maryška, 76 min., 1998

V první části své dokumentární trilogie se tvůrci zabývají atmosférou Pražského jara, jeho politickými souvislostmi a okolnostmi, které k němu vedly. Herečka Vlasta Chramostová, sochař Olbram Zoubek či cestovatel Jiří Hanzelka s dojetím vzpomínají na neopakovatelnou atmosféru doby, kdy se lidé mohli po desetiletích totality konečně nadechnout, kdy novináři využili šanci psát svobodněji, kdy lidé věřili, že u nás vzniká „socialismus s lidskou tváří“. Stále uvolněnější poměry v tehdejší ČSSR však byly politikům v tehdeším Sovětském svazu trnem v oku. Naši zemi nehodlali za žádnou cenu ztratit ze sféry svého vlivu. První plány na případnou vojenskou intervenci se v Moskvě zrodily již v polovině dubna 1968 a bývalý polský prezident Wojciech Jaruzelski říká, že v květnu byly politické špičky Sovětského svazu odhodlány k ozbrojenému zásahu i v případě, že by měl vést ke třetí světové válce. Mezitím v Československu pod tlakem médií zbavených cenzury a lidu zbaveného strachu odcházejí z vedení KSČ další z řady konzervativních komunistů stalinského ražení. První tajemník ÚV KSČ Alexandr Dubček se ocitá ve stále bezvýchodnější situaci. Na jedné straně již není v jeho silách zastavit emancipační proces v zemi, na straně druhé se nemůže otevřeně postavit Moskvě. Když vyšel 27. června 1968 v Literárních novinách manifest Ludvíka Vaculíka „2000 slov“, chápali ho sovětští představitelé jako přímý návod ke kontrarevoluci. Následující několikadenní bouřlivá jednání s představiteli československé vlády o nutnosti obnovit cenzuru, odvolat z funkcí některé reformní komunisty a zamezit protisovětskou propagandu už nemohla běh událostí zásadním způsobem ovlivnit. A když se počátkem srpna v Bratislavě sešli zástupci zemí Varšavské smlouvy a podepsali dodatek o tom, že: „Obrana socialismu v jedné zemi je společnou věcí všech států Varšavské smlouvy,“ bylo o osudu Československa definitivně rozhodnuto. Sedmáctého srpna 1968 pak byl vydán první z rozkazů početným vojenským jednotkám připraveným v bezprostřední blízkosti našich hranic.